

Gezond samen eten op scholen

Wat is het probleem, waarom is het zo moeilijk op te lossen en welk model kan wel werken?

Notitie ten behoeve van een stakeholder gesprek

Doris Voss - Stichting Tijd voor Eten
Rinske van Noortwijk - GreenWish
Joost Reus - InnovatieNetwerk
september 2012

Wat is het probleem?

Overgewicht bij kinderen

Het aantal kinderen met overgewicht in Nederland neemt toe. Gemiddeld 15% van de kinderen is te dik. Overgewicht en obesitas (ernstig overgewicht) zijn daarmee een maatschappelijk vraagstuk van belang. Nog los van de emotionele schade is overgewicht ook een economisch probleem, omdat overgewicht op latere leeftijd leidt tot een grotere kans op hart- en vaatziekten, diabetes en alzheimer. De directe kosten van ernstig overgewicht in Nederland bedragen € 505,4 miljoen per jaar. Indirecte kosten, worden geschat op €2 miljard per jaar¹.

De oorzaak van het toenemend overgewicht moet worden gezocht in onze steeds ongezondere leefstijl: ongezonde voeding en weinig beweging. Vanaf kinds af aan worden we verleid door veel, goedkoop, lekker en calorierijk voedsel². Kinderen krijgen bijvoorbeeld veel suiker binnen via frisdrank, maar ook via vruchtensappen en zuiveldrankjes die door veel mensen als gezonder worden beschouwd. Onlangs is duidelijk aangetoond dat suikerhoudende dranken bijdragen aan het ontstaan van overgewicht³.

Daar komt bij dat veel Nederlanders te weinig groente, fruit, vis en vezels eten. Uit onderzoek van het RIVM blijkt dat slechts 1 tot 2 procent van de kinderen voldoende groente eet⁴.

Weinig aandacht voor lunchen op school

Kinderen brengen een groot deel van de dag door op school. Hun dagelijkse dieet wordt dus voor een groot deel bepaald door de tussendoortjes en de lunch op school. Veel scholen zien het eten dat kinderen meenemen voor tijdens de pauzes en de lunch als de verantwoordelijkheid van ouders.

Op verschillende plekken in het land, bij verschillende mensen en organisaties begint echter het idee door te dringen dat wij in Nederland de tussenschoolse opvang beter kunnen organiseren, in het bijzonder de maaltijd op school. Er is simpelweg te weinig tijd om te eten, er wordt toezicht gehouden door goedbedoelende ouders, de lunchtrommels zijn vaak gevuld met ongezonde dingen, de lunch bestaat grotendeels uit brood en nauwelijks uit groenten en fruit, de ruimte op school (indien aanwezig) is niet geschikt om maaltijden te bereiden of te nuttigen en voldoet niet aan de eisen voor hygiëne. Kortom: de maaltijd wordt niet gezien als onderdeel van een goede schooldag en meer als een noodzakelijk kwaad.

Ideaal gezien zou de lunch op school een rustmoment op de dag moeten zijn, waarbij kinderen tijd nemen om gezamenlijk te genieten van een lekkere maaltijd en waarbij ze eten krijgen dat bijdraagt aan hun gezondheid en aan het plezier in eten. De lunch op school kan bij uitstek het moment zijn om kinderen kennis te laten maken met verschillende soorten groenten en fruit, eten van andere culturen, etc. Bovendien blijkt uit pilots die zijn gehouden op verschillende scholen dat extra aandacht voor voeding leidt tot rustiger kinderen in de klas en meer aandacht voor de lesstof. Verder kan meer aandacht voor eten op school ook een positieve bijdrage leveren aan het eetpatroon in de thuissituatie, zeker als er ook binnen de lessen meer aandacht wordt geschonken aan eten. Gezond

¹ McKinsey, 2011 <http://www.consultancy.nl/nieuws/mckinsey-overgewicht-obesitas-wordt-grootste-kostenpost-van-zorg>

² Seidell & Halberstadt, 2011 Tegenwicht

³ VU, 2012 <http://www.vu.nl/nl/nieuws-agenda/nieuws/2012/jul-sep/Suiker-in-frisdrank-maakt-ongemerkt-dik.asp>

⁴ RIVM, 2011

http://www.rivm.nl/Bibliotheek/Algemeen/Actueel/Nieuwsberichten/2011/Veel_Nederlanders_laten_gezonde_voeding_staan

samen eten op scholen kan daarom een belangrijke bijdrage leveren aan het voorkomen en bestrijden van overgewicht bij kinderen en aan het weer waarderen van een goede maaltijd.

Wat wordt er al gedaan aan voorkomen van overgewicht?

In 2009 hebben 27 partijen het Convenant Gezond Gewicht ondertekend⁵. Overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties willen zich gezamenlijk inzetten om de stijgende trend van overgewicht en obesitas om te buigen in een daling. Naast een koepelconvenant zijn er ook deelconvenanten gesloten, onder andere het deelconvenant school en het deelconvenant Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG). Binnen het deelconvenant school ligt de nadruk vooral op de gezonde schoolkantine (voortgezet onderwijs), meer bewegen en bewustwording van ouders. Binnen JOGG werken alle lokale partijen uit onderwijs, zorg, bedrijfsleven, sport, recreatie, woningbouw, welzijn en de media samen om gezond eten en bewegen voor jongeren gemakkelijk en aantrekkelijk te maken. De activiteiten zijn vooral gericht op communicatie met de einddoelgroep: kinderen en hun ouders.

Daarnaast zijn er nog veel lopende programma's gericht op meer bewegen en gezonder eten, bijvoorbeeld Lekker Fit van de Hartstichting, Smaaklessen en Schoolgruiten. Alle programma's zijn gericht op communicatie en het vergroten van de bewustwording in de hoop dat ouders en kinderen andere keuzes gaan maken.

Een veelomvattend programma van de GGD is de Gezonde Schoolmethode⁶. Dit programma geeft aandacht aan alle thema's die met gezondheid te maken hebben. Naast voeding zijn dat bijvoorbeeld verbetering van het binnenmilieu, sport en bewegen, fysieke veiligheid en persoonlijke verzorging. Scholen die aantoonbaar goed met gezondheid bezig zijn, kunnen het Vignet Gezonde School aanvragen en zich profileren als Gezonde School. Scholen die in aanmerking willen komen voor het themacertificaat Voeding en Mondgezondheid moeten aandacht besteden aan gezond eten en drinken en aan een goede mondgezondheid bij leerlingen.

Opvallend is dat er in geen van de programma's expliciete aandacht is voor een betere lunch op basisscholen. Scholen kunnen wel beleid voeren gericht op gezonde traktaties, gezamenlijk fruit eten en een gezonde broodtrommel, maar slechts sporadisch kiezen scholen ervoor om de lunch op een geheel andere manier vorm te geven. Er zijn wel veel initiatieven van particulieren (sociaal ondernemers) op lokaal niveau en er zijn enkele pilots uitgevoerd met positieve resultaten. Maar van een echte transitie is nog lang geen sprake. Blijkbaar zijn er belemmeringen die gezonder samen eten op scholen in de weg staan.

Waarom is eten op school zo moeilijk te veranderen?

Er zijn verschillende redenen voor het feit dat de transitie er nog niet komt. Het is belangrijk om die redenen onder de loep te nemen. Die redenen liggen op het niveau van ouders, scholen en beleid.

Ouders

De overheersende mening in Nederland is dat **ouders primair verantwoordelijk** zijn voor het eten dat kinderen meenemen naar school en dat ouders de vrijheid hebben om zelf te bepalen wat goed is voor hun kind. De praktijk laat echter zien dat een grote groep ouders hun kinderen geen gezonde lunch of tussendoortje meegeeft. Ze zijn niet altijd in staat om de verantwoordelijkheid te nemen.

⁵ <http://www.convenantgezondgewicht.nl/home>

⁶ <http://www.gezondeschool.info/>

Dat heeft onder meer te maken met minder kennis over gezonde voeding, minder tijd om een goede lunch te verzorgen of met financiële problemen⁷. In Nederland zijn mensen ook niet gewend om te betalen voor een goede lunch op school, in tegenstelling tot de ons omringende landen.

Er zijn wel individuele ouders die onvrede hebben met de manier waarop hun kinderen op school te eten krijgen. Soms starten ze een initiatief om zelf iets aan de situatie te doen, maar vaak drijven deze initiatieven op het enthousiasme van enkele individuen. Een enkel initiatief groeit uit tot een sociale onderneming, zoals Tijd voor Eten in Amsterdam en Noord-Holland, maar het lukt als burgerinitiatief alleen niet om bestaande structuren te veranderen.

Scholen

Steeds meer scholen voelen zich verantwoordelijk voor de gezondheid van kinderen, maar meestal blijft het bij het geven van informatie aan ouders. Sommige scholen passen hun beleid aan op het gebied van traktaties en tussendoortjes door alleen gezonde snacks toe te staan. Slechts een enkele school kiest ervoor om de lunch zelf te gaan organiseren. Dat komt omdat er bij het organiseren van een schoollunch veel komt kijken.

- Veel scholen hebben **geen geschikte ruimte** om alle kinderen rustig te laten eten tussen de middag, laat staan dat ze beschikken over een keuken.
- Het organiseren van een lunch kost veel **inspanning en tijd**. Er moeten afspraken worden gemaakt met leveranciers of cateraars, er moeten mensen zijn die de maaltijd serveren, toezicht houden en de boel weer opruimen en schoonmaken. De meeste scholen maken tijdens het overblijven gebruik van vrijwilligers (overblijfmoeders) die nauwelijks opleiding hebben gehad of de leerkrachten houden bij toerbeurt zelf toezicht. Als scholen de volledige lunch gaan verzorgen vraagt dit om mensen die verstand hebben van het bereiden van eten en van hygiëne en moeten deze mensen ook worden opgeleid.
- Het organiseren van een lunch op school is **duur**. Er is sprake van een eenmalige investeringen, zoals de inrichting van een ruimte, aanschaf van borden, bestek, keukenmateriaal, afwasmachines, etc. En er zijn terugkerende kosten, zoals de ingrediënten van de maaltijd zelf en de kosten die nodig zijn voor het bereiden en schoonmaken en de algehele coördinatie. Als alle kosten worden meegerekend kost een maaltijd tussen de € 6 en € 8 per kind per maaltijd. Uitgaande van vier lunches per week, een schooljaar van 40 weken en een leerlingenaantal van 200, kost het verzorgen van een schoollunch dus al gauw meer dan € 200.000 per jaar.
- Er is op veel scholen nauwelijks **tijd** voor een goede schoollunch. In het traditionele rooster hadden kinderen ruim een uur de tijd om naar huis te gaan en daar te lunchen, maar steeds meer scholen stappen over op een continuooster, waardoor er vaak maar 20 minuten tijd is om de boterham op te eten en nog even op het schoolplein te spelen. In die tijd kan er geen schoollunch worden geserveerd.

Beleid en samenleving

De interventies die momenteel worden toegepast op het gebied van voeding zijn vooral gericht op **grotere bewustwording** door het geven van voorlichting en het begeleiden van scholen en leerkrachten. Interventies zijn vooral gericht op tussendoortjes (incl. traktaties), meer bewegen en het drinken van water. De effectiviteit van deze interventies is nog onduidelijk. Sommige scholen passen ook hun beleid aan en spreken ouders direct aan op het meegeven van ongezonde snacks. De gemeente Utrecht gaat nog een stap verder door kwaliteitseisen te stellen voor het beleid rondom voeding en bewegen op de peuterspeelzalen en voorscholen⁸. Dat heeft in de wijk Overvecht geleid

⁷ InnovatieNetwerk 2012 Gezond, lekker en gezellig lunchen op school - Verslag van een pilot op negen basisscholen in Amsterdam.

⁸ Gemeente Utrecht, project Gezond Gewicht <http://www.utrecht.nl/smartsite.dws?id=295025>

tot een daling van overgewicht met 7% (van 27% naar 20%). Dit was wel met de inzet van veel middelen in een veelomvattend programma en dus moeilijk voor andere gemeenten kopieerbaar. Er is opmerkelijk **weinig beleid direct gericht op betere schoollunches**. Dat heeft alles te maken met de overheersende mening dat ouders verantwoordelijk zijn. Er zijn wel eenmalige projecten gericht op een betere lunch, maar ook die zijn erop gericht dat kinderen en ouders daarna zelf kiezen voor een gezondere lunch. Ook is er aandacht gestoken in het uitvoeren van pilots en op basis daarvan ontwikkelen van draaiboeken, lunchwaaiers en enthousiasmerende websites om *scholen te verleiden* tot een extra activiteit, door het hen zo makkelijk mogelijk te maken. Maar dat blijkt niet genoeg om tot een blijvende verandering te komen.

Er is nauwelijks geïnvesteerd in de **uitvoering** van beter lunchen op scholen. Tijdens de pilot in Amsterdam kregen scholen een kleine subsidie om schoollunches te organiseren, maar deze subsidie is na afloop van de pilot weer ingetrokken, waardoor het gezonder lunchen slechts mondjesmaat is voortgezet. Er is geen sprake geweest van een structurele verandering. Ook omdat niet is geïnvesteerd in de opleiding van geschoolde krachten en in een duurzaam financieringsmodel.

Mede om financiële redenen wordt door de overheid de **samenwerking gezocht met multinationals**, zoals Nestle en Unilever. Dat is op zich geen punt, de publieke en private samenwerking zou op zich zeer mooie kansen kunnen bieden, maar er zit wel een kwetsbaarheid in deze samenwerking. Deze multinationals zijn met (vaak nog te) ongezonde producten wel een onderdeel van het probleem van gezonde voeding en houden het systeem in stand in plaats van het te veranderen. Door exclusief samen te werken met grote voedingsmiddelenbedrijven krijgen lokale MKB-bedrijven (met name bedrijven die verse producten leveren) minder kans om mee te doen met dergelijke overheidsprogramma's.

Doordat voorkomen van overgewicht als primaire verantwoordelijkheid wordt gezien van ouders, is er in de samenleving ook nog geen grote '**sense of urgency**' als het gaat om voeding op scholen, ondanks alle convenanten die zijn gesloten en krantenberichten die verschijnen over de gevolgen van overgewicht. Er zijn wel **veel instanties betrokken** bij het onderwerp voeding op scholen en iedereen vindt goed eten op scholen belangrijk, maar er is **geen duidelijke probleemeigenaar**. GGD Nederland, JOGG, WUR/LEI, LTO, NIZW, gemeenten, kinderopvang, ministeries van VWS, OCW, ELI, Innovatienetwerk, cateraars, Albert Heijn en voedselgerelateerde multinationals doen allemaal wat, maar niemand neemt het voortouw om daadwerkelijk te zorgen voor de transitie.

Grote vraag blijft waarom het elders wel lukt. Om de Nederlandse problemen in perspectief te zetten: in India krijgen elke schooldag honderdveertig miljoen kinderen een gratis warme lunch. In New York verzorgt de gemeente jaarlijks 117 miljoen schoolmaaltijden, voor het grootste deel gratis en betaald door de federale regering. Dichterbij huis nemen de Franse kinderen dagelijks de tijd voor een driegangemaaltijd. Daar zijn ze niet gratis: ouders betalen er vier tot vijf euro per dag voor. Maar betalen voor fatsoenlijk eten, wordt er vanzelfsprekend gevonden. Die cultuuromslag moet in Nederland nog worden gemaakt.

Verder liggen de **kosten en de baten niet in één hand**. De kosten liggen bij de ouders en de scholen. De baten liggen deels ook bij kinderen, ouders en scholen, maar voor een groot deel ook bij zorgverzekeraars en overheid. Vanuit een maatschappelijke kosten-baten analyse is het verstandig om meer in te zetten op preventie van overgewicht, waarbij gezonder eten op scholen een belangrijke rol kan spelen, maar het zorgsysteem zit zo in elkaar dat er nauwelijks een prikkel is om te investeren in gezondheidsbevordering door aandacht voor goede voeding.

Ten slotte is bij de overheid een grote onwennigheid om gebruik te maken van en voort te bouwen op initiatieven van burgers. In zekere zin zijn burgerinitiatieven gericht op gezonder eten op scholen

concurrerend aan de overheid. Zij werken aan dezelfde zaken, waar de overheid voor staat, maar kunnen dat door hun ondernemende en praktijkgerichte aanpak vaak efficiënter en flexibeler doen. De opereren hierin anders dan de overheid, wat het voor veel instituties lastig maakt om de samenwerking aan te gaan. Toch kan juist particulier initiatief zorgen voor een model dat antwoord kan geven op de hardnekkige problemen die hierboven staan vermeld.

Welk model kan wel werken?

Gezonder eten en eten van groenten door kinderen is opgenomen in de doelstellingen van alle overheidsprogramma's. Maar hoeveel kinderen zijn er door deze programma's daadwerkelijk structureel gezonder gaan eten? We staan voor de uitdaging om de transitie naar gezonder eten op scholen op een nieuwe manier vorm te geven. Niet alleen door het creëren van bewustwording via communicatie, maar door zaken op school anders te organiseren, zodat kinderen 'automatisch' gezonder gaan eten. Dat gaat niet vanzelf en gezien de hardnekkigheid van het probleem misschien ook wel niet met bestaande partijen.

Welke transitie willen we bereiken en wat is nodig om deze te bewerkstelligen?

- Er worden daadwerkelijk warme en gezonde maaltijden geserveerd op de scholen en er is aandacht voor eten tijdens het overblijven tussen de middag.
- De scholen hoeven het niet te regelen, zij worden 'ontzorgd' door gebruik te maken van een organisatie die het gezonder lunchen op school opzet en een netwerk bouwt met regionale MKB-bedrijven (catering, leveranciers) dat daarna zelfstandig kan functioneren.
- De kosten worden verdeeld onder de direct betrokkenen (ouders, school, kinderopvang) die ook het belang inzien van een goede schoollunch tussen de middag, zodat structurele overheidssubsidie niet nodig is.
- Overheid en semi-overheidsprogramma's blijven wel in verbinding en faciliteren daar waar gewenst.

Dit vraagt om een mentaliteitsverandering en het vraagt om nieuwe initiatieven die met een nieuw model aan de slag gaan rond het opzetten van gezonde lunches op school. Voor de overheid is het interessant om met zo'n model te gaan experimenteren, ruimte te geven aan particulier initiatief en lering uit te trekken uit het proces.

Mentaliteit veranderen

Uitgangspunt van denken in Nederland is nu dat gezonde lunches budget neutraal zouden moeten worden ingevuld – het mag niks kosten. Gedacht wordt dat de maaltijden begeleid kunnen worden door vrijwilligers. Tegenwoordig werken de meeste ouders, eten kinderen niet meer tussen de middag thuis en moeten we de indeling van de schooldag herzien. Een kwalitatief goede tussenschoolse opvang hoort daarbij. Zoals je een gymleraar hebt in het gymlokaal, heb je een gastvrouw/heer in een geschikte lunchruimte. Zoals er kopieerpapier op de begroting van de schoolbesturen staat, moet ook de lunch (deels) worden begroot. Net zoals in de ons omringende landen, waar de lunchkosten (deels) onderdeel zijn van de schoolbegroting. Dus de kosten van keukeninrichting (bestek, borden, koelkasten, afwasmachines, ovens, fornuizen, kosten voor de ruimten), ingrediënten van de maaltijden, de bereiding, coördinatie en de schoonmaak. Deze zijn onderdeel van de schoolbegroting. Dat is nieuw voor Nederland, die slag is hier nog niet gemaakt. Gelukkig zijn er steeds meer scholen die deze verandering willen maken, alleen lopen zij tegen praktische bezwaren op waar een oplossing voor moet komen.

Niet alleen bij scholen, maar ook bij ouders moet er sprake zijn van een mentaliteitsverandering. De school kan namelijk nooit alles betalen. Samen met de school moet het gesprek worden aangegaan

wat er op school kan worden gedaan aan betere voeding. Een goede lunchvoorziening tijdens het overblijven tussen de middag hoort daarbij en het moet normaal worden dat ouders hier een financiële bijdrage aan leveren. Bij kinderdagverblijven wordt dat normaal gevonden en betalen ouders wel voor de maaltijd, maar op scholen zijn kinderen ineens aangewezen op de eigen broodtrommel.

Ten slotte moet er ook bij de overheid bereidheid zijn om op andere manier te sturen. De overheid heeft de gewoonte oplossingen te bedenken voor maatschappelijke vraagstukken en vast te houden aan bestaande structuren. Soms zijn er echter partijen in de samenleving die met oplossingen komen. De nieuwe rol van de overheid bestaat eruit, ruimte te geven daar waar dat kan en te faciliteren daar waar nodig. Dit vraagt om andere sturingsprincipes en andere beoordelingsmechanismen binnen het overheidsapparaat.

Beschrijving van het nieuwe model: van burgerinitiatief naar verankering

Er is inmiddels een **goed burgerinitiatief** dat zichzelf heeft bewezen in de regio Noord Holland. Dit burgerinitiatief is door ervaring uitgegroeid tot een sociale onderneming en uitgekomen op een ketenstructuur, die zichzelf kan bedruipen. Dat wil zeggen dat er een systeem wordt opgebouwd, waar geen extern geld (stimuleringssubsidie) meer bij hoeft. Als het eenmaal draait, dan zijn de kosten verankerd in de begrotingen van de instanties. Het concept stimuleert bovendien het lokale MKB.

Het ziet er als volgt uit:

- Een lokale cateraar bereidt simpele, gezonde en vaak warme maaltijden met verse producten, zonder e-nummers en met veel aandacht voor groenten en fruit.
- De cateraar koopt deze verse producten zoveel mogelijk in de regio en kan daarbij rekening houden met de wijze van produceren (bijv. biologisch).
- Op school worden de lunches gecoördineerd door een gastvrouw/man. Dit zijn mensen met afstand tot de arbeidsmarkt/herintreders, die een opleiding hebben gevolgd tot coördinator van de tussenschoolse opvang.
- De gastvrouwen en mannen zijn in (betaalde) dienst van de *kinderopvangorganisatie*.
- De cateraars leveren de maaltijden op school af. In de lunchruimte (kantine, gereserveerd klaslokaal, of in de hal) wordt de maaltijd verwarmd en vervolgens opgediend. Er zijn gedekte tafels, het ziet er sfeervol uit. Er wordt water gedronken bij de maaltijd. Kinderen krijgen een uitleg over wat ze eten en krijgen rustig de tijd om het op te eten.
- Er is ruimte voor lokale verschillen: scholen met een keuken kunnen ROC opleidingsplekken creëren voor koks, scholen kunnen een bezoek brengen aan streekproducenten als onderdeel van lesprogramma's, etc.
- De kosten per gezonde, versbereide maaltijd is ongeveer € 4,00 voor de cateraar. De totale kosten incl. zijn ongeveer € 7,50 per tussenschoolse opvang (TSO) inclusief maaltijd per kind per overblijfdag. Dat klinkt misschien veel, maar afgezet tegen de voor- en naschoolse opvang (ca € 6,10/uur) en onderwijs (€4,10 per uur) is het redelijk / realistisch, zeker omdat het inclusief een verzorgde maaltijd is.
- De benodigde € 7,50 per kind per dag wordt gefinancierd door drie partijen: ouders, school en kinderopvangorganisatie. Ouders betalen tussen de € 2,50 en € 4,00 per kind per dag. Dit kan dus de kosten van de catering grotendeels dekken. De scholen dragen de kosten voor de ruimte en het schoonmaken. Dat is ongeveer € 2,50 per kind per dag. De scholen innen ook de bijdrage van de ouders. De kinderopvang betaalt de salariskosten van de coördinator aangevuld met vrijwilligers en leerwerktrajecten. Dat is ook ongeveer € 2,50 per kind per dag. Ervaring leert dat kinderopvangorganisaties ook een belang hebben bij een goed georganiseerde tussenschoolse opvang. Hierdoor komen zij rechtstreeks in contact met ouders die mogelijk ook een beroep gaan doen op de buitenschoolse opvang.

- Een kleine werkorganisatie 'Eten op School' zet het concept per school op poten. Als het staat, trekt zij zich terug.
- De opstartkosten van deze werkorganisatie kunnen in het begin nog niet worden gedragen door de aangesloten scholen. Hier is externe financiering voor nodig. Dit hoeft geen nieuw geld te zijn, maar geld dat nu in programma's zit, die moeten bijdragen aan dezelfde doelstellingen: jeugd, voeding, gezondheid, leerprestaties, dagindeling en stimulering van werkgelegenheid en lokale groene economie. Uiteindelijk moet de werkorganisatie op eigen benen kunnen staan door aan scholen een kleine vergoeding te vragen voor het begeleiden van de implementatie van gezond eten op school.

BSO (€ 6,10)	School / Onderwijsuur (€ 4,10)	Onderwijs/uur (€ 4,10)	BSO (€ 6,10)
schooldag _____			
TSO (nu € 0,- / 0 m2, straks € 7,50 incl maaltijd)			
Kern van het concept: gezond lunchen op school is een professioneel onderdeel van de schooldag, geen vrijwillige activiteit. De financiering komt van 3 kanten: school, kinderopvang en ouders.			

Tot slot: wat is er nodig om dit model te laten functioneren

Het bovengenoemde model is ontwikkeld in Amsterdam en Noord-Holland, maar er is een zetje nodig om het landelijk uit te rollen.

In de eerste plaats moet het initiatief bij scholen zelf liggen en in het verlengde daarvan bij de ouders die hun kinderen naar deze scholen sturen. Daar moet enthousiasme zijn om met gezonder en beter eten tussen de middag aan de slag te gaan. Naar aanleiding van de pilots in Amsterdam en Noord-Holland is er veel belangstelling, maar de middelen ontbreken om deze scholen direct van dienst te kunnen zijn.

Er is dus behoefte aan externe financiering vanuit een faciliterende overheid die ruimte geeft aan initiatief van burgers. Het recente regeerakkoord van het kabinet Rutte II geeft aanwijzingen dat het nieuwe kabinet hier meer mee gaat doen:

“Wij zijn ervan overtuigd dat het goed is voor onze samenleving en onze burgers om ruimte te maken voor initiatief en ondernemerschap.”

Ook legt het kabinet Rutte II meer accent op preventie dan het vorige kabinet.

“Goede zorg en, nog belangrijker, goede gezondheid is niet alleen een zaak van de overheid. Succes boeken we alleen door samen te werken. Dat begint bij preventie en een gezonde levensstijl. Natuurlijk zijn mensen hiervoor in de eerste plaats zelf verantwoordelijk, maar wij willen dit ondersteunen.”

Wat nodig is, is een overheid die – naast de geëigende kanalen als GGD en JOGG – ook wil experimenteren met initiatieven van onderop, een overheid die deze initiatieven wil faciliteren door bestaande geldstromen enigszins bij te sturen en een overheid die zich lerend wil opstellen. Aansluiten bij dergelijke initiatieven is nieuw voor de overheid. Het biedt echter grote voordelen,

omdat er bij deze initiatieven sprake is van doe-kracht en passie bij het onderwerp. Bovendien zijn sociale ondernemingen flexibeler in het bieden van maatwerk en het leggen van verbindingen met andere MKB-bedrijven. Ze kunnen daardoor meerwaarde bieden, zeker als ook de actieve samenwerking wordt gezocht met bestaande organisaties als JOGG en GGD en er goed gemonitord wordt wat de resultaten zijn en er lessen worden getrokken uit de ervaringen.

Als het gaat om financiering ligt er een toezeggen van de Stichting DOEN voor het opleiden van overblijfcoördinatoren voor vrouwen die nu een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Ook is er aansluiting gevonden bij een onderzoeksconsortium vanuit Wageningen UR dat de relatie wil onderzoeken tussen voeding en gedrag. Om dit onderzoek vorm te geven is een actieve betrokkenheid nodig van scholen die anders met voeding willen omgaan.

Ten slotte is er een professionele organisatie nodig die scholen kan helpen bij het implementeren van beter en gezonder eten op school. Deze organisatie staat in de startblokken en heeft als concreet doel gesteld 'verankering van gezond eten en drinken op 120 scholen binnen vijf jaar'.

Wat nu nodig is, is aanvullende financiering om daadwerkelijk met scholen aan de slag te gaan om ervoor te zorgen dat kinderen structureel beter en gezonder gaan eten.